

Spis treści

Przedmowa.....	9
Wykaz ważniejszych oznaczeń.....	11
1. Wstęp.....	13
1.1. Uwagi wstępne.....	13
1.2. Rozwój układów hydrostatycznych.....	14
1.3. Zalety i wady układów hydrostatycznych.....	17
2. Hydrostatyka i hydrodynamika cieczy lepkich.....	19
2.1. Hydrostatyka. Prawo Pascala.....	19
2.2. Hydrodynamika.....	22
2.2.1. Równanie Bernoulliego.....	23
2.2.2. Nagrzewanie się cieczy przy przepływie.....	24
2.2.3. Bezwładność słupa cieczy.....	26
2.2.4. Rodzaje przepływów.....	26
2.3. Liniowe straty ciśnienia.....	29
2.3.1. Przepływ laminarny w rurze. Prawo Stokesa.....	29
2.3.2. Natężenie przepływu laminarnego w rurze. Wzór Hagena-Poiseuille'a.....	31
2.3.3. Liniowe straty ciśnienia. Wzór Darcy'ego-Weisbacha.....	32
2.3.4. Liniowe straty ciśnienia przy przepływie turbulentnym.....	34
2.3.5. Zależność strat ciśnienia od natężenia przepływu.....	38
2.3.6. Zależność strat ciśnienia od lepkości cieczy.....	39
2.3.7. Zalecane prędkości przepływu.....	40
2.4. Miejscowe straty ciśnienia.....	41
2.4.1. Obliczanie strat miejscowych.....	41
2.4.2. Odcinek początkowy rury jako opór miejscowy.....	44
2.4.3. Przepływ przez dławik.....	46
2.5. Straty ciśnienia w obiegu hydraulicznym.....	49
2.6. Przepływ w szczelinach.....	51
2.6.1. Przepływ przez szczelinę płaską o stałej wysokości i ściankach nieruchomych.....	52
2.6.2. Przepływ przez szczelinę płaską promieniową.....	55
2.6.3. Przepływ przez szczelinę płaską o zmiennej wysokości.....	56

2.6.4.	Przepływ przez szczelinę płaską o małej szerokości	57
2.6.5.	Przepływ przez szczelinę pierścieniową	58
2.6.6.	Przepływ przez szczelinę pierścieniową mimośrodową	59
2.6.7.	Przepływ przez szczelinę pierścieniową przy skośnym ustawieniu tłoka	60
2.6.8.	Wpływ względnego ruchu powierzchni tworzących szczelinę	61
2.6.9.	Wpływ nieizotermiczności przepływu w szczelinach	63
2.6.10.	Ustawianie się tłoka w otworze	68
2.6.11.	Zalecane wysokości szczelin i tolerancje wykonania tłoków i otworów	71

---

3. Elementy układów hydraulicznych..... 75

3.1.	Ciecze hydrauliczne	75
3.1.1.	Właściwości i rodzaje hydraulicznych cieczy roboczych	75
3.1.1.1.	Rodzaje stosowanych hydraulicznych cieczy roboczych	76
3.1.1.2.	Lepkość	79
3.1.1.3.	Ścisłość	83
3.1.1.4.	Rozszerzalność cieplna	87
3.1.1.5.	Ciepło właściwe i przewodnictwo cieplne	88
3.1.1.6.	Starzenie się olejów mineralnych	88
3.1.1.7.	Czystość hydraulicznych cieczy roboczych	90
3.1.1.8.	Obliteracja	95
3.1.2.	Powietrze w układzie hydrostatycznym	96
3.1.2.1.	Rodzaje i miejsca występowania powietrza w układzie	96
3.1.2.2.	Mieszanina powietrza z olejem	98
3.1.2.3.	Roztwór powietrza i innych gazów w oleju	100
3.1.2.4.	Kawitacja	103
3.1.2.5.	Ścisłość cieczy zapowietrzonych	106
3.1.2.6.	Odpowietrzanie układów hydrostatycznych	107
3.2.	Pompy	112
3.2.1.	Klasyfikacja i ogólna charakterystyka pomp	118
3.2.2.	Pompy zębate	120
3.2.3.	Pompy śrubowe	128
3.2.4.	Pompy łopatkowe	132
3.2.5.	Pompy wielotłoczkowe promieniowe	140
3.2.6.	Pompy wielotłoczkowe osiowe	152
3.3.	Silniki obrotowe	178
3.3.1.	Klasyfikacja i ogólna charakterystyka silników	180
3.3.2.	Wolnoobrotowe silniki tłokowe	182
3.4.	Siłowniki	199
3.4.1.	Klasyfikacja siłowników	205
3.4.2.	Siłowniki jednostronnego działania	205
3.4.3.	Siłowniki teleskopowe	206
3.4.4.	Siłowniki dwustronnego działania	208
3.4.5.	Siłowniki precyzyjne	210
3.4.6.	Siłowniki wahliwe	212
3.5.	Zawory	216
3.5.1.	Rozdzielacze	218
3.5.2.	Zawory zwrotne i odcinające	233
3.5.3.	Zawory sterujące ciśnieniem	236
3.5.4.	Zawory sterujące natężeniem przepływu	249
3.5.5.	Zawory proporcjonalne i serwo	261

4.	Układy hydrostatyczne.....	274
4.1.	Układy sterowania prędkością silnika (przełożeniem przekładni hydrostatycznej).....	274
4.1.1.	Układy objętościowe.....	275
4.1.1.1.	Przekładnia hydrostatyczna z pompą o zmiennej wydajności pracująca w obiegu otwartym.....	275
4.1.1.2.	Przekładnia hydrostatyczna z silnikiem o zmiennej chłonności pracująca w obiegu otwartym.....	278
4.1.1.3.	Przekładnia hydrostatyczna o zmiennej objętości roboczej pompy i silnika pracująca w obiegu otwartym.....	280
4.1.1.4.	Przekładnia z silnikiem o ruchu prostoliniowo-zwrotnym (siłownikiem).....	281
4.1.1.5.	Przekładnia hydrostatyczna dwupompowa.....	283
4.1.1.6.	Wpływ strat energetycznych na charakterystyki przekładni objętościowych.....	286
4.1.1.7.	Kompensacja wpływu strat objętościowych w przekładni z siłownikiem.....	289
4.1.2.	Układy dławieniowe.....	292
4.1.2.1.	Układ z dławieniem na dopływie.....	292
4.1.2.2.	Układ z dławieniem na odpływie.....	295
4.1.2.3.	Układ z dławieniem równoległym.....	298
4.1.2.4.	Stabilizacja przepływu przez dławik.....	300
4.2.	Układy o różnym przeznaczeniu.....	310
4.2.1.	Sterowanie nawrotem.....	311
4.2.2.	Różnicowe układy z siłownikiem.....	319
4.2.3.	Układy wykonujące ruchy robocze i przyśpieszone.....	321
4.2.4.	Układy z akumulatorem hydraulicznym.....	324
4.2.5.	Blokady hydrauliczne.....	327
4.2.6.	Sterowanie według zasady stałej mocy.....	329
4.2.7.	Układy nadążne.....	332
4.2.8.	Układy proporcjonalne.....	337
4.2.9.	Układy z wieloma odbiornikami.....	341
4.2.9.1.	Układy konwencjonalne.....	341
4.2.9.2.	Układy ze sprzężeniem zwrotnym od obciążenia (Load Sensing).....	345
5.	Bilans energetyczny układów hydrostatycznych.....	351
5.1.	Sprawność układów hydrostatycznych.....	351
5.1.1.	Bilans energetyczny układów objętościowych.....	352
5.1.1.1.	Straty objętościowe.....	353
5.1.1.2.	Straty ciśnieniowe.....	357
5.1.1.3.	Straty mechaniczne.....	358
5.1.1.4.	Sprawność układu objętościowego dwupompowego.....	360
5.1.1.5.	Sprawność układu objętościowego jednopompowego.....	360
5.1.1.6.	Analiza sprawności układu objętościowego.....	361
5.1.2.	Bilans energetyczny układów dławieniowych.....	365
5.1.2.1.	Sprawność układu z dławieniem szeregowym.....	368
5.1.2.2.	Sprawność układów z regulatorami przepływu.....	371
	Literatura.....	375
	Skorowidz.....	377